

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับของความรับผิดชอบของแพทย์

ในทางปฏิบัติแพทย์คือผู้ที่ทำหน้าที่ในการรักษาคนไข้ และโดยทั่วไปแล้วหน้าที่ดังกล่าวมักเกิดจากใจที่รักการบริการ ต้องการให้คนไข้ได้รับการรักษาและหายขาดจากอาการไม่สบายหรือโรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแก่คนไข้ แต่การที่กฎหมายมีข้อกำหนดเช่นนี้ ย่อมเป็นการจำกัดและไม่เป็นธรรมแก่แพทย์อย่างยิ่ง ดังนั้น ซึ่งในบทนี้จึงได้มีการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคความรับผิดชอบของแพทย์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับภาระการพิสูจน์ในคดีทางการแพทย์

4.1.1 ปัญหาเกี่ยวกับภาระการพิสูจน์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ในปัจจุบันแม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 เป็นกฎหมายในการควบคุมวิชาชีพแพทย์อยู่ก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของบุคคลที่ประกอบวิชาชีพไว้เท่านั้น แต่ไม่ได้กำหนดความรับผิดชอบของแพทย์ไว้โดยตรงแต่อย่างใด ดังนั้น ในการพิจารณาความรับผิดในทางละเมิดของแพทย์ จึงต้องนำบทบัญญัติมาตรา 420 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น” และด้วยผลของบทบัญญัตินี้ดังกล่าว จึงเป็นหน้าที่ของผู้เป็นโจทก์ซึ่งเป็นผู้ได้รับความเสียหายโดยตรงที่จะต้องนำสืบให้ศาลเห็นถึงองค์ประกอบในการกระทำละเมิดของแพทย์ ได้แก่ การกระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อโดยผิดกฎหมายและเป็นผลโดยตรงที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ตน นอกจากนี้ ผู้ที่ได้รับความเสียหายจะต้องมีหน้าที่ในการพิสูจน์หรือมีภาระการพิสูจน์ (Burden of Proof) ให้ศาลเห็นว่าแพทย์ซึ่งตกเป็นจำเลยนั้นได้กระทำการอย่างไรบ้างอันเป็นการละเมิด เพื่อให้ครบองค์ประกอบของกฎหมายว่ามีความประมาทเลินเล่อ จึงถือว่าจำเลยได้กระทำละเมิดและจะต้องมีความรับผิดในความเสียหายต่อโจทก์ผู้ได้รับความเสียหาย และภาระการพิสูจน์ดังกล่าวนี้ จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับภาระการพิสูจน์ที่ได้มีบัญญัติไว้ในบทบัญญัติมาตรา 84/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งได้กำหนดเรื่องของภาระการพิสูจน์ไว้ว่า “คู่ความฝ่ายใด

กล่าวอ้างข้อเท็จจริงเพื่อสนับสนุนคำคู่ความของตน ให้คู่ความฝ่ายนั้นมีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น แต่ถ้ามีข้อสันนิษฐานไว้ในกฎหมายหรือมีข้อสันนิษฐานที่ควรจะเป็นซึ่งปรากฏจากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์เป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายใด คู่ความฝ่ายนั้นต้องพิสูจน์เพียงว่าตนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการที่ตนจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว” ซึ่งหลักกฎหมายดังกล่าวนี้ เราเรียกว่า หลักผู้ใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงใด ผู้นั้นต้องนำสืบ ซึ่งในกรณีนี้จะเห็นได้ว่า หน้าที่ดังกล่าว เป็นภาระหนักยิ่งของโจทก์ โดยเฉพาะในกรณีความรับผิดชอบในทางละเมิดของแพทย์ อาจจะไม่มีการนำสืบได้เลย ทั้งนี้เพราะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประมาทอยู่ในอำนาจของฝ่ายจำเลยทั้งหมด โดยไม่มีใครทราบต้นเหตุได้เลยนอกจากตัวจำเลยเท่านั้น

4.1.2 ปัญหาเกี่ยวกับภาระการพิสูจน์ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.2551

การกำหนดภาระการพิสูจน์ ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ตาม พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ตามมาตรา 29 บัญญัติว่า “กำหนดให้ภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงต่าง ๆ เป็นหน้าที่ของฝ่ายผู้ถูกฟ้อง ซึ่งการฟ้องคดีแพ่งทั่วไป ภาระการพิสูจน์ส่วนใหญ่จะต้องเป็นของฝ่ายผู้ฟ้องคดี” ในประเด็นนี้ จำเป็นต้องพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงดังกล่าว สาเหตุที่กฎหมายผลักภาระการพิสูจน์ให้กับผู้ประกอบการ เพราะเป็นการยากที่ผู้บริโภคซึ่งมิใช่ผู้ประกอบการ จะรู้ถึงรายละเอียดดังกล่าวและเห็นว่าข้อเท็จจริงนั้น คนที่รู้ดีที่สุดคือผู้ประกอบการ เมื่อมีการผลักภาระให้กับผู้ประกอบการก็จะได้ข้อเท็จจริงที่ตรงกับความจริงที่สุด ทำให้การตัดสินใจต้องมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 4 กำหนดให้มีตำแหน่งเจ้าพนักงานคดี ทำหน้าที่ช่วยเหลือศาลในการดำเนินคดีผู้บริโภค ไกล่เกลี่ย บันทึกคำพยานและตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐาน รวมทั้งดำเนินการให้มีการคุ้มครองสิทธิของคู่ความ ทั้งก่อนและระหว่างการพิจารณา และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการดำเนินกระบวนการพิจารณาและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานคดีในคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 เพื่อให้ศาลมีเครื่องมือที่สำคัญในการทำหน้าที่แสวงหาข้อเท็จจริงด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ก็เพื่อให้ประชาชนโดยเฉพาะผู้บริโภคสามารถเข้าถึงความยุติธรรมจากศาลได้โดยง่าย¹ โดยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานคดีในชั้นของการรวบรวมข้อเท็จจริงและการพิจารณาสืบพยานในชั้นสืบพยานจะช่วยให้ศาลเข้าใจข้อเท็จจริงและประเด็นชัดเจนยิ่งขึ้น อันจะช่วยเหลือให้ศาลมีบทบาทในเชิงรุกมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ เจ้าพนักงานคดียังมีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือผู้บริโภคในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ และการบันทึก

¹ ธานิส เกศวพิทักษ์. (2551). *กฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: ยูเนี่ยน อุลตราไวโอเร็ด. หน้า 3.

คำฟ้องด้วยวาจา ซึ่งกฎหมายต้องการสลักดันและช่วยเหลือให้ผู้บริโภคสามารถดำเนินคดีด้วยตนเองได้

จากประเด็นปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น เมื่อนำมาพิจารณาประกอบการทำงานของแพทย์ จะเห็นได้ว่าแพทย์มีลักษณะการทำงานที่ต้องอาศัยความสามารถเฉพาะทาง และต้องมีการฝึกฝนจนเกิดความเชี่ยวชาญ เพราะการรักษาคนไข้เกี่ยวข้องกับชีวิต หากรักษาผิดหรือตัดสินใจผิดอาจถึงแก่ชีวิตได้ ยกตัวอย่างเช่น การฝังเข็ม (Acupuncture) เป็นการแพทย์ทางเลือกแขนงหนึ่งที่คนไทยรู้จักกันมาก เป็นวิธีการแทงเข็มรักษาโรค ด้วยการใส่เข็มซึ่งมีหลายขนาด แทงลงไปตรงตำแหน่งของจุดฝังเข็มตามอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย โดยใช้หลักการรักษาของแพทย์แผนจีนที่มีการบันทึกไว้ตั้งแต่โบราณมาแล้วว่าตำแหน่งของจุดฝังเข็มมีความสำคัญและสัมพันธ์กับอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกาย จุดฝังเข็มบนร่างกายมนุษย์มีอยู่หลายร้อยจุด แต่จุดที่มีการบันทึกไว้อย่างชัดเจน ในเอกสารตำราแพทย์จีนโบราณและในเอกสารอ้างอิงขององค์การอนามัยโลก (WHO) มีอยู่จำนวน 349 จุด องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ประกาศยอมรับการรักษาโรคและบรรเทาอาการด้วยวิธีฝังเข็ม พร้อมกับยืนยันการรักษาที่ได้ผลเด่นชัดเป็นพิเศษ ได้แก่ อาการปวดต้นคอเรื้อรัง หัวไหล่ ข้อศอก สันหลัง ปวดเอว ปวดหัวเข่า ปวดจากโรครูมาตอยด์ ปวดจากการเคล็ดขัดยอก ปวดประจำเดือน ปวดนิ้วในถุงน้ำดี ปวดศีรษะ มีสาเหตุมาจากความเครียด หรือก่อนการมีประจำเดือน ปวดเนื่องจากสาเหตุต่าง ๆ ปวดในระบบทางเดินปัสสาวะ ปวดเส้นประสาท หรือปวดเส้นประสาทบนใบหน้า ปวดหลัง การผ่าตัด ปวดไมเกรน อาการซึมเศร้า รวมถึงโรคอาการทั่วไป ได้แก่ อัมพฤกษ์ และผลข้างเคียงหลังจากป่วยด้วยโรคทางสมอง ความดันโลหิตสูงหรือต่ำ ภูสวัค เม็ดเลือดขาวน้อยกว่าปกติ สมรรถภาพทางเพศลดถอย ภูมิแพ้ หอบหืด หวาดวิตกกังวล นอนไม่หลับ ขากรรไกรค้ำง แพ้ท้อง อาเจียน การเลิกเหล้าบุหรี่ ยาเสพติด การรักษาที่ให้ผลดี ได้แก่ อาการเจ็บเหน็บปล้นหรือเรื้อรังในลำคอ (ต่อมทอนซิล) อาการวิงเวียนศีรษะสาเหตุจากน้ำในช่องหู สายตาสั้นในเด็ก เด็กในครรภ์ มารดาอยู่ในท่าขวาง (ทำให้คลอดยาก) อาการผิดปกติของลำไส้เมื่อเกิดความเครียด ส่วนการรักษาที่ได้ผล ได้แก่ ท้องผูก ท้องเดิน การมีบุตรยาก ที่มีสาเหตุจากทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย ภาวะอาหารเลือนตำ เรอบ่อย ปัสสาวะไม่รู้ตัว ไม่คล่อง ไซนัสอักเสบ หญิงหลังคลอดมีน้ำนมไม่พอ

จุดที่ใช้ในการฝังเข็มบริเวณศีรษะ จะเห็นได้ว่า การฝังเข็มเป็นแขนงหนึ่งของการแพทย์แผนจีน ซึ่งสามารถสืบย้อนประวัติได้ยาวนานหลายพันปี สำหรับประเทศไทย หนังสือว่าด้วยประวัติการแพทย์ ซึ่งเขียนโดย วอล์คเกอร์ (Kemeth Walker, 1959 (พ.ศ. 2502) กล่าวถึงวิชาการแพทย์แผนจีนที่เข้ามาสู่ประเทศไทยในสมัยสุโขทัย พ.ศ.1800-1920 ว่ามีหลักฐานความเกี่ยวข้องระหว่างประเทศไทยในเวลานั้นกับประเทศจีน คือ การทำเครื่องถ้วยชามเคลือบ หรือที่เรียกว่า “สังคโลก” แม้ประวัติศาสตร์ของถ้วยชามสังคโลกในประเทศไทยจะกล่าวไว้อย่างหลากหลาย

แต่ลักษณะของเครื่องปั้นดินเผาในสมัยนั้น นับเป็นหลักฐานบ่งชี้ถึงการเข้ามาของผู้คนและวัฒนธรรมจีนในแผ่นดินไทย และเป็นไปได้มากกว่าได้นำเอาวิชาการแพทย์จากประเทศจีนมาสู่ประเทศไทยด้วย เป็นที่ทราบกันดีว่าการแพทย์ของจีนนั้นเก่าแก่ สามารถย้อนไปสมัยเมื่อสี่ถึงห้าพันปีเท่า ๆ กับระยะเวลาของการแพทย์แผนปัจจุบันของประเทศตะวันตก หรืออาจตามเรื่องราวย้อนไปถึงสมัยอียิปต์โบราณเมื่อสี่ถึงห้าพันปีมาแล้วเช่นกัน เพราะนักปราชญ์ของจีนได้บันทึกเรื่องราวหลักฐานเกี่ยวกับการแพทย์ไว้แทบทุกยุคทุกสมัยตลอดมา

วิธีการหาจุด และแทงเข็มบริเวณศีรษะ จะเห็นได้ว่า หนังสือว่าด้วยวิธีการแพทย์ของจีน ซึ่งแต่งโดย ฮูม (Hume, 1940 (พ.ศ. 2483) ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของการแพทย์ของจีน และกล่าวถึงแพทย์คนสำคัญ 14 คน คนหนึ่งในจำนวนนี้คนไทยรู้จักกันดีในหนังสือสามก๊ก ก็คือ “หมอฮัวโต้” (เกิดใน พ.ศ. 733) นายแพทย์สังัด เป่ล่งวานิช ผู้เรียบเรียงประวัติของหมอผู้นี้ ยกย่องท่านมากในวิชาศัลยกรรม กล่าวว่าเป็นผู้ใช้วิธีบำบัดด้วยน้ำ (hydro-therapy) และเป็นคนแรกที่ใช้การออกกำลังกายช่วยในการบำบัดโรค เป็นผู้ใช้ยาระงับความรู้สึกซึ่งยังเป็นที่โต้เถียงกันว่าผู้เป็นคนแรกอาจเป็นหมอเบียงเฉียว ศัลยแพทย์ที่มีชื่อเสียงอีกท่านหนึ่ง ยาที่หมอฮัวโต้ใช้เป็นยาผงเมื่อใส่ลงในเหล้าก็เดือดเป็นฟองช่วยให้หมอฮัวโต้ผ่าตัดในช่องท้องได้ แต่ที่คนไทยรู้จักกันมากก็คือการผ่าตัดแผลเกาทัณฑ์ที่ต้นแขนของกวนอู ซึ่งเป็นเกาทัณฑ์อาบยาพิษทำให้กระดูกตาย ถ้าเป็นการผ่าตัดในสมัยนี้ก็ต้องวางยาสลบ เพราะเป็นการผ่าตัดที่เจ็บปวดมากและกินเวลาในการผ่าตัดไม่มีผู้ใดทนได้ถ้าไม่ได้รับยาระงับปวดอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่หนังสือต้องการจะยกย่องกวนอูว่ามีความอดทนเป็นเลิศ ไม่ยอมให้หมอฮัวโต้มัดตัวติดกับเสา ก่อนผ่าตัด คงเสพแต่สุราและเล่นหมากรุกจนการผ่าตัดสิ้นสุด เกาทัณฑ์รับของจีนต่อมากล่าวว่า ยาระงับความเจ็บปวดของหมอฮัวโต้อาจเป็น “ลาโฟง” และได้ใช้ยานี้บำบัดโรคไข้หวัด โรคชักกระตุก เมื่อผสมกับกัญชา และยาอื่นอีกบางอย่างยังสามารถใช้เป็นยานอนหลับได้

จากข้อเท็จจริงที่กล่าวมาข้างต้น ในคติทางการแพทย์สะท้อนให้เห็นว่า เป็นคติที่มีความละเอียดอ่อน การค้นหาพยานหลักฐานต่าง ๆ เป็นเรื่องที่ศาลต้องให้ความสำคัญ ไม่ควรผลักภาระการพิสูจน์ไปยังฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่ควรมีการค้นหาความจริงด้วยวิธีการอื่น ๆ ด้วย เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและข้อมูลที่แท้จริง เพื่อนำมายืนยันการกระทำผิดของฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา

ยกตัวอย่างเช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 292/2542 จำเลยที่ 2 ทำการผ่าตัดหน้าอกโจทก์ที่มีขนาดใหญ่ให้มีขนาดเล็กลงที่โรงพยาบาลจำเลยที่ 1 หลังผ่าตัดแล้วจำเลยที่ 2 นัดให้โจทก์ไปทำการผ่าตัดแก้ไขที่คลินิกจำเลยที่ 2 อีก 3 ครั้ง แต่อาการไม่ดีขึ้น โจทก์จึงให้แพทย์อื่นทำการรักษาต่อแม้ตัวโจทก์และนายแพทย์ ผู้ทำการรักษาโจทก์ต่อจากจำเลยที่ 2 จะไม่สามารถ นำสืบให้เห็นว่าจำเลยที่ 2 ประมาทเลินเล่อในการผ่าตัด และรักษาพยาบาลโจทก์อย่างไร แต่เมื่อจำเลยที่ 2

เป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านศัลยกรรมด้านเลเซอร์ ผ่าตัด จำเลยที่ 2 จึงมีหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังตามวิสัยและพฤติการณ์เป็นพิเศษ การที่ นายแพทย์ ด. ต้องทำการผ่าตัดแก้ไขอีก 3 ครั้ง แสดงว่าจำเลยที่ 2 ผ่าตัดมา มีข้อบกพร่องจึงต้องแก้ไขและแสดงว่าจำเลยที่ 2 ไม่ใช้ความระมัดระวังในการผ่าตัด และไม่แจ้งให้ผู้ป่วยทราบ ถึงขั้นตอนการรักษา ระยะเวลา และกรรมวิธีในการดำเนินการรักษา จนเป็นเหตุให้โจทก์ได้รับความเสียหาย นับว่าเป็นความประมาทเลินเล่อของจำเลยที่ 2 ถือได้ว่าจำเลยที่ 2 กระทำละเมิดต่อโจทก์ พฤติการณ์ที่โจทก์ติดต่อรักษากับจำเลยที่ 2 ที่คลินิกและตกลงให้โจทก์เข้าผ่าตัดในโรงพยาบาล จำเลยที่ 1 โจทก์จ่ายเงินให้จำเลยที่ 2 จำนวน 70,000 บาทให้จำเลยที่ 1 จำนวน 30,000 บาท ยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ 1 เป็นนายจ้างหรือตัวการที่ต้องร่วมรับผิดชอบในส่วนของค่าเสียหายนอกจากส่วนที่มีใบเสร็จแม้โจทก์จะมีอาการเครียด อยู่ก่อนได้รับการผ่าตัดจากจำเลยที่ 2 แต่เมื่อหลังผ่าตัดอาการมากขึ้นกว่าเดิมความเครียด ของโจทก์จึงเป็นผลโดยตรงมาจากการผ่าตัดจำเลยที่ 2 ต้องรับผิดชอบ และแม้ไม่มีใบเสร็จมาแสดงว่าได้เสียเงินไปเป็นจำนวนเท่าใดแน่นอน แต่น่าเชื่อว่าโจทก์ ต้องรักษาจริง ศาลเห็นสมควรกำหนดค่าใช้จ่ายส่วนนี้ให้ สำหรับค่าเสียหายอื่นนั้น เมื่อปรากฏว่าหลังจากแพทย์โรงพยาบาลอื่นได้รักษาโจทก์อยู่ในสภาพปกติแล้ว โจทก์จึง ไม่อาจเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหาย อื่นอันมิใช่ตัวเงิน เหตุละเมิดเกิดวันที่ 12 เมษายน 2537 ต้องฟ้อง ภายใน 1 ปี ครบกำหนดตรงกับวันหยุดสงกรานต์วันที่ 12 ถึง 14 เมษายน วันที่ 15 และ 16 เมษายน 2538 เป็นวันเสาร์อาทิตย์ ราชการหยุดทำการ โจทก์ยื่นฟ้อง วันเปิดทำการวันที่ 17 เมษายน 2537 ได้ คดีไม่ขาดอายุความ

การพิจารณาพิสูจน์นี้ หากพิจารณากฎหมายของต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า กฎหมายของสหราชอาณาจักรมีหลักอยู่ว่า คู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงอันเป็นมูลพิพาทขึ้นมา ฝ่ายนั้นมีหน้าที่นำสืบ (He who asserts a matter must prove it) ดังนั้น ในคดีแพ่งการพิจารณาพิสูจน์ตกอยู่กับโจทก์ มีคดีมากมายซึ่งการพิจารณาพิสูจน์ในประเด็นข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อตกแก่โจทก์ ในขณะที่การพิจารณาพิสูจน์ในประเด็นข้ออื่น ๆ ตกอยู่กับจำเลย ในการฟ้องคดีสำหรับความประมาทเลินเล่อการพิจารณาพิสูจน์ถึงความประมาทเลินเล่อ และความเสียหายตกอยู่กับโจทก์ แต่ในกรณีที่จำเลยกล่าวอ้างว่าโจทก์มีส่วนในความประมาทเลินเล่อด้วย การพิจารณาพิสูจน์ตกอยู่กับจำเลยในกรณีที่การพิจารณาพิสูจน์ในประเด็นหรือข้อโต้เถียงในข้อเท็จจริงตกแก่ฝ่ายใดฝ่ายนั้น ไม่นำพยานหลักฐานเข้าสืบฝ่ายนั้นต้องแพ้คดี การพิจารณาพิสูจน์ตกอยู่กับโจทก์ผู้ฟ้องคดีละเมิดไม่ใช่เป็นการตกลงกันเองระหว่างคู่ความ โจทก์ผู้ฟ้องคดีไม่เพียงแต่พิสูจน์ถึงความเสียหาย แต่ต้องพิสูจน์ถึงความประมาทเลินเล่อของจำเลย ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดการละเมิดขึ้น โดยเขาต้องพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการขาดความระมัดระวังซึ่งเกิดจากจำเลย

สาธารณรัฐฝรั่งเศสได้บัญญัติหลักในเรื่องละเมิดไว้ 2 กรณีคือ กรณีละเมิดโดยทั่วไปตาม มาตรา 1382 และมาตรา 1383 กำหนดว่า “ผู้ใดกระทำการในลักษณะซึ่งเป็นการละเมิดต่อบุคคลอื่น จะต้องมีความรับผิดชอบสำหรับความเสียหายใด ๆ ที่เกิดแก่บุคคลที่สาม” และมาตรา 1383 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ยังกำหนดว่า “ความประมาทเลินเล่อหรือ ความประมาทโดยไตร่ตรอง ถือว่าเป็นละเมิดหากสิ่งนั้นเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเสียหาย” จากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การนำสืบในคดีละเมิดโดยหลักแล้วนั้น โจทก์ต้อง พิสูจน์ให้เห็นถึงความผิดของผู้กระทำละเมิด และจะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าสินค้าชำรุดบกพร่อง และพิสูจน์ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุแห่งการกระทำผิดกับผลของความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องยาก ดังนั้น จากหลักของมาตรา 1382 และมาตรา 1383 จึงเห็นได้ว่าศาลฝรั่งเศส จึงพยายามวางหลักเพื่อผ่อนคลายภาระในการนำสืบของโจทก์

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น เกี่ยวกับเรื่องภาระการพิสูจน์ของแพทย์ จะเห็นได้ว่า หากนำเรื่องภาระการพิสูจน์มาใช้บังคับเพื่อพิสูจน์ความผิดของแพทย์นั้น จะเห็นได้ว่า เนื่องด้วย แพทย์แบ่งออกเป็นหลากหลายแขนงมากตามอาการของโรค ซึ่งทุกแขนงมีความสำคัญเท่าเทียมกัน และมีจุดประสงค์หลักเดียวกัน คือการได้ใช้ความรู้ความสามารถรักษาคนไข้ให้หายขาดหรือ อาการดีขึ้นจากเดิม โดยผ่านกระบวนการวินิจฉัยและหาหนทางรักษา ซึ่งสิ่งที่ท้าทายที่สุดคือ การรักษาชีวิตของคนไข้ให้ได้ยาวนานที่สุดไม่ว่าจะวิธีการแพทย์หรือในเรื่องของกำลังใจที่ให้แก่ คนไข้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

ดังนั้น ในคดีทางการแพทย์จึงควรให้การพิสูจน์พยานหลักฐานเป็นระบบไปต่สวน โดยแท้จริงและศาลมีอำนาจในการค้นหาความจริง ไม่ใช่ผลลัพท์การพิสูจน์ไปยังฝ่ายผู้ถูกฟ้อง เพราะศาลมีบทบาทหน้าที่ทั้งการสอบสวนและการพิจารณาพิพากษาศาล ศาลมีอำนาจที่จะ สืบพยานเพิ่มเติมหรือคดีสืบพยาน ทั้งนี้เพื่อค้นหาให้ได้ข้อเท็จจริงใกล้เคียงความจริงมากที่สุด

4.2 ปัญหาเรื่องอายุความในการฟ้องร้องคดี

4.2.1 ปัญหาเกี่ยวกับอายุความในการฟ้องร้องคดีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

แต่เดิมก่อนจะมีกฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค คดีระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจและผู้บริโภค มักจะมีปัญหาเรื่องอายุความกันมาก เพราะตามหลักกฎหมายทั่วไป คือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่เกี่ยวกับการฟ้องร้องคดีของผู้บริโภคมักมีอายุความที่ค่อนข้างสั้น เช่น ความรับผิด เพื่อความชำรุดบกพร่องในทรัพย์สินที่ซื้อขาย (มาตรา 474) ความรับผิดในการรอนสิทธิในทรัพย์สิน ที่ซื้อขาย (มาตรา 481) ความรับผิดในการส่งของไม่ตรงตามตัวอย่างหรือไม่ตรงตามคำพรรณนา (มาตรา 504) เป็นต้น ซึ่งอายุความในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้มีอายุความเพียง 1 ปีเท่านั้น ปัญหาเรื่องคดี

อายุความจึงเป็นเทคนิควิธีการต่อสู้คดีทางกฎหมาย โดยผู้บริโภคที่ไม่สุจริต จะใช้เทคนิควิธีเจรจา ต่อรองเพื่อยืดเวลาออกไป ซึ่งเป็นการสร้างความเสียหายให้กับแพทย์ โดยใช้ช่องว่างทางกฎหมาย

4.2.2 ปัญหาเกี่ยวกับอายุความในการฟ้องร้องคดีตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดี ผู้บริโภค พ.ศ. 2551

แต่ปัจจุบันตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 14 ได้อุดช่องว่าง ดังกล่าว โดยกำหนดว่า หากมีการเจรจาไกล่เกลี่ยเรื่องค่าเสียหายระหว่างผู้ประกอบธุรกิจหรือ ผู้บริโภค ให้ถือว่าอายุความสะดุดหยุดอยู่ระหว่างนั้นจนกว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะบอกเลิกการเจรจา โดยวางหลักไว้ว่า “มีการเจรจาเกี่ยวกับค่าเสียหายที่พึงจ่ายระหว่างผู้ประกอบธุรกิจและผู้บริโภค หรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภค ให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ไม่นับในระหว่างนั้น จนกว่าฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งได้บอกเลิกการเจรจา”

จากหลักเกณฑ์ของกฎหมายดังกล่าวข้างต้น หากมีการเจรจาระหว่างผู้ประกอบธุรกิจกับ ผู้บริโภค เกี่ยวกับค่าเสียหายที่จะต้องชำระกัน อายุความในการฟ้องคดีก็จะสะดุดหยุดอยู่ในระหว่างนั้น หากการเจรจาไม่เป็นผลและยุติลงเมื่อใด อายุความจึงจะเริ่มเดินต่อไปอีกครั้ง เท่ากับเป็นการขยาย ระยะเวลาให้กับผู้บริโภคให้ยังคงมีสิทธิในการฟ้องคดีต่อไปในระหว่างการเจรจา ซึ่งในประเด็นนี้ จะเห็นได้ว่ากฎหมายให้ความคุ้มครองผู้บริโภคเป็นอย่างมาก แต่ไม่ได้ให้ความคุ้มครองแพทย์ ซึ่งเป็นเจ้าของคลินิกเท่าที่ควร จึงส่งผลให้ในทางปฏิบัติแพทย์ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ เพราะเกรงกลัวต่อกฎหมายและกลัวมีความผิด

หากพิจารณาหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการฟ้องและการพิจารณาคดีทางการแพทย์ จะเห็นได้ว่า มีหลักสำคัญดังนี้

- 1) ให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค หรือสมาคมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค รับรอง มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีแทนผู้บริโภคได้อีกทางหนึ่ง
- 2) ผู้บริโภคสามารถฟ้องผู้ประกอบธุรกิจเป็นคดีผู้บริโภค โดยยื่นฟ้องด้วยวาจาหรือ เป็นหนังสือก็ได้ และในทางกลับกันหากผู้บริโภคถูกผู้ประกอบธุรกิจฟ้องเป็นคดีผู้บริโภค ผู้บริโภค สามารถยื่นคำให้การเป็นหนังสือหรือจะให้การด้วยวาจาก็ได้
- 3) การฟ้องคดีของผู้บริโภค ให้ได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียม (แต่ไม่รวมถึงความรับผิดชอบ ในค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นที่สุด หรือค่าธรรมเนียมอันเกิดจากการเรียกรองค่าเสียหายเกินสมควร)
- 4) เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีผู้บริโภคเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว และเที่ยงธรรม จึงให้เจ้าพนักงานคดีให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้บริโภคตามสมควร ในการยื่นคำฟ้อง โดยเฉพาะการตรวจสอบสถานะความเป็นนิติบุคคลและภูมิลำเนาของผู้ประกอบธุรกิจ การตรวจหาข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งจำเป็นแก่การฟ้องคดี

5) มีวิธีการดำเนินคดีที่รวดเร็ว จะเห็นได้จากที่กำหนดให้ศาลนัดพิจารณาโดยเร็วและออกหมายเรียกผู้ประกอบธุรกิจให้มาศาลเพื่อกำหนดนัดเพื่อการไต่ถามให้การ และสืบพยานในวันเดียวกัน โดยให้พิจารณาคัดต่อกันไม่เลื่อนคดี เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นอันมิอาจก้ำวล่วงได้ แต่ให้เลื่อนได้ครั้งละไม่เกิน 15 วัน และสุดท้ายกำหนดให้การพิจารณาคดีผู้บริ โภคเป็นที่สุดในชั้นอุทธรณ์

6) กระบวนการดำเนินคดี จะไม่เคร่งครัดมากนัก เช่น จะมุ่งเน้นให้มีการไต่ถามให้การ และศาลมีอำนาจสั่งให้คู่ความทำการแก้ไขข้อพิพาทหรือพิคหลงได้ภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่ศาลเห็นสมควรได้

7) ในกรณีที่ต้องมีการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการผลิต การออกแบบ หรือการประกอบสินค้า หรือการให้บริการ ซึ่งศาลเห็นว่าอยู่ในความรู้เห็นของผู้ประกอบธุรกิจแต่เพียงฝ่ายเดียว กำหนดให้ภาระการพิสูจน์ในประเด็นนั้นตกอยู่กับคู่ความฝ่ายผู้ประกอบธุรกิจนั้น

8) การทำคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลในคดีนี้ ศาลจะมีอำนาจดังนี้

(1) ให้ศาลมีอำนาจพิพากษาคดีเกินคำขอของโจทก์ที่เป็นผู้บริ โภคได้ หากปรากฏว่าจำนวนค่าเสียหายที่โจทก์เรียกร้องไม่ถูกต้องหรือวิธีการบังคับตามคำขอของโจทก์ไม่เพียงพอต่อการเยียวยาความเสียหาย

(2) สงวนสิทธิในการแก้ไขคำพิพากษาในภายหลังได้ ถ้าเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัย ที่ยากที่ศาลจะทราบจำนวนความเสียหายที่แท้จริงในขณะที่ทำการพิพากษาคดีได้ ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(3) มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจดำเนินการใด ๆ เพื่อประโยชน์แก่ผู้บริ โภคได้ เช่น ในกรณีของที่ผู้บริ โภคฟ้องผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องของสินค้าและศาลเชื่อว่าความชำรุดบกพร่องนั้นปรากฏอยู่ในขณะส่งมอบสินค้านั้น และไม่อาจแก้ไขปัญหานั้นหรืออาจเกิดอันตรายแก่ผู้บริ โภคที่นำสินค้านั้นไปใช้ได้ ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจเปลี่ยนสินค้าใหม่ให้แก่ผู้บริ โภคแทนการซ่อมแซมสินค้านั้นได้

9) และเมื่อศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีผู้บริ โภคคดีหนึ่งแล้ว หากภายหลังมีการฟ้องผู้ประกอบธุรกิจรายเดียวกันเป็นคดีผู้บริ โภคอีก โดยมีข้อเท็จจริงที่พิพาทกันเป็นอย่างเดียวกันในคดีก่อนที่ศาลได้วินิจฉัยไว้แล้วในคดีก่อนนั้น ศาลในคดีผู้บริ โภคคดีหลังอาจมีคำสั่งให้ถือตามข้อเท็จจริงในคดีก่อนนั้น โดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานใด ๆ ก็ได้

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าในเรื่องอายุความ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณา คดีผู้บริ โภค พ.ศ. 2551 มาตรา 14 ได้อุดช่องว่างเรื่องของอายุความสะดุดหยุดลง โดยกำหนดว่า หากมีการเจรจาไกล่เกลี่ยเรื่องค่าเสียหายระหว่างผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้บริ โภค ให้ถือว่าอายุความสะดุด

หยุดอยู่ระหว่างนั้นจนกว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะบอกเลิกการเจรจา โดยวางหลักไว้ว่า “มีการเจรจาเกี่ยวกับค่าเสียหายที่พึงจ่ายระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจและผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ไม่นับในระหว่างนั้นจนกว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้บอก เลิกการเจรจา ...”

ในประเด็นนี้สร้างภาระให้กับแพทย์ซึ่งเป็นผู้ถูกกล่าวหาเป็นอย่างมาก ทำให้ต้องรับภาระในเรื่องของอายุความ ทั้งที่ในทางปฏิบัติแพทย์คือผู้ที่ทำหน้าที่ในการรักษาคนไข้ และโดยทั่วไปแล้วหน้าที่ดังกล่าวมักเกิดจากใจที่รักการบริการ ต้องการให้คนไข้ได้รับการรักษาและหายขาดจากอาการไม่สบายหรือโรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแก่คนไข้ แต่การที่กฎหมายมีข้อกำหนดเช่นนี้ ย่อมเป็นการจำกัดและไม่เป็นธรรมแก่แพทย์อย่างยิ่ง

ดังนั้น ในคดีทางการแพทย์จึงเห็นควรให้นำหลักเกณฑ์เรื่องอายุความสะดุดหยุดลงในคดีแพ่งทั่วไปมาใช้บังคับด้วย

4.3 ปัญหาการใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายและการจัดตั้งกองทุนให้ความช่วยเหลือในคดีทางการแพทย์

4.3.1 ปัญหาการใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย

คดีบริการทางการแพทย์ การพิจารณาคดีของศาลนอกจากการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อกำหนดประธานศาลฎีกายังมีระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยแนวปฏิบัติในการนั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะและต่อเนื่อง พ.ศ. 2545 ข้อ 6 ที่ผู้พิพากษาต้องถือปฏิบัติด้วย ซึ่งกำหนดว่าในคดีที่จำเลยให้การต่อสู้ หรือให้การปฏิเสธซึ่งต้องสืบพยานหลักฐานต่อไป ให้ศาลสืบพยานหลักฐานต่อเนื่องติดต่อกัน ไปจนกว่าจะเสร็จการพิจารณา การนัดพิจารณาคดีแบบต่อเนื่องนั้น เมื่อศาลจัดประชุมคดี กำหนดประเด็นข้อพิพาท สอบถามคู่ความถึงพยานที่จะสืบของแต่ละฝ่ายว่ามีที่ปากใช้เวลาสืบพยานฝ่ายละกี่นัด แล้วมีคำสั่งอนุญาตให้นัดสืบพยาน โดยกำหนดจำนวนนัดของแต่ละฝ่ายให้คู่ความไปกำหนดวันนัดสืบพยานที่ศูนย์นัดความ โดยเจ้าหน้าที่ศาลจะนัดวันให้ตามจำนวนวันที่ศาลกำหนด และตามลำดับคิวนัดพิจารณาต่อจากคดีอื่นที่นัดไว้แล้วคิวนัดพิจารณาคดีขึ้นอยู่กับปริมาณคดีแต่ละศาล บางศาลอาจเป็นเวลา 6 เดือน บางศาล 1 ปี บางศาล 1 ปีเศษ หรือ 2 ปี เป็นต้น ทั้งนี้ในการจัดประเภทคดีของศาลเพื่อพิจารณาพิพากษาจะจัดเป็นคดีจัดการพิเศษคดีสามัญคดีสามัญพิเศษ ซึ่งคดีคุ้มครองผู้บริโภคเป็นคดีแพ่งชนิดหนึ่ง หากจำเลยให้การต่อสู้คดีก็เป็นคดีสามัญต้องนัดพิจารณาตามคิวเรียงรวมไปกับคดีอื่น การนัดพิจารณาคดีครั้งแรกตามหมายเรียกนัดพิจารณาคดีได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันฟ้อง หากจำเลยให้การต่อสู้ก็ไม่อาจนัดพิจารณาต่อไปได้ในวันรุ่งขึ้นและไม่อาจกำหนดวันนัดพิจารณาใหม่ได้ภายใน 15 วัน เพราะต้องนำเข้าระบบการนัดพิจารณาคดี

แบบต่อเนื่อง คดีผู้บริโภคที่นัดพิจารณาตามเวลาที่กำหนดได้คงเพียงคดีที่จำเลยขาดนัดหรือจำเลยให้การรับข้อเท็จจริง โดยศาลพิจารณาคดีในนัดแรกตามหมายเรียกและเสร็จการพิจารณาในวันนั้น

4.3.2 ปัญหาการจัดตั้งกองทุนให้ความช่วยเหลือในคดีทางการแพทย์

หากพิจารณาเนื้อหาเกี่ยวกับกองทุนต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า กองทุนมีหลายประเภท ซึ่งแต่ละประเภทที่วิจัยนี้ได้นำมาศึกษาวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการจัดตั้งกองทุนให้ความช่วยเหลือในคดีทางการแพทย์ มีดังนี้

กองทุนรวม (Mutual Fund) คือ การระดมเงินลงทุนจากคนจำนวนมากและนำไปจดทะเบียนให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล เพื่อตั้งเป็นกองทุนขึ้นมา โดยเงินที่ได้รับนั้นจะมี “ผู้จัดการกองทุน” ที่เป็นมืออาชีพ นำเงินไปลงทุนในสินทรัพย์ต่าง ๆ ตามนโยบายของแต่ละกองทุน ให้ได้รับผลตอบแทนที่อกอแง แล้วนำมาเฉลี่ยคืนให้กับผู้ลงทุนแต่ละรายตามสัดส่วนที่ลงทุน²

กองทุนรวมจะมีทั้งแบบกองทุนปิดและกองทุนเปิด โดยกองทุนปิด คือกองทุนรวมที่ขายหน่วยลงทุนให้ผู้ลงทุนเพียงครั้งเดียวและกำหนดอายุของกองทุนรวมเอาไว้ เช่น 3 ปี 5 ปี เป็นต้น เมื่อผู้ลงทุนซื้อกองทุนปิด จะต้องรอนกว่าจะครบอายุของกองทุนรวม จึงจะสามารถไถ่ถอนหน่วยลงทุนคืนได้ ส่วนกองทุนเปิด คือกองทุนรวมที่ผู้ลงทุนสามารถซื้อ-ขายหน่วยลงทุนได้ตามช่วงเวลา บลจ.กำหนด เช่น ทุกวัน ทุกสัปดาห์ เป็นต้น และไม่มีกำหนดอายุสิ้นสุดไว้ จึงเป็นกองทุนรวมที่ค่อนข้างคล่องตัว เพราะผู้ลงทุนสามารถเข้ามาซื้อขาย ได้ในเวลาที่ต้องการ สำหรับนโยบายการลงทุนของกองทุนรวมก็จะมีหลากหลาย เช่น กองทุนรวมตราสารทุน เน้นลงทุนในหุ้น กองทุนรวมตราสารหนี้ เน้นลงทุนในตราสารหนี้ หรือกองทุนรวมผสม เน้นลงทุนทั้งตราสารทุนและตราสารหนี้ นอกจากนั้น ยังมีกองทุนรวมพิเศษอื่น ๆ อีก เช่น กองทุนรวมตลาดเงิน คือ กองทุนรวมที่เน้นลงทุนในเงินฝากหรือตราสารหนี้ที่มีคุณภาพ อายุคงเหลือไม่เกิน 1 ปี กองทุนรวมคุ้มครองเงินต้น ที่เน้นคัดเลือกหลักทรัพย์ที่จะลงทุนอย่างระมัดระวัง เพื่อมุ่งหวังที่จะคุ้มครองเงินลงทุนเริ่มต้น กองทุนรวมมีประกัน ที่จัดให้มีบุคคลที่สามมาค้ำประกันเงินลงทุนให้ผู้ลงทุน กองทุนรวมที่ลงทุนในต่างประเทศ ซึ่งจะนำเงินไปลงทุนในหลักทรัพย์หรือ ตราสารทางการเงินต่าง ๆ ในต่างประเทศเพื่อกระจายความเสี่ยง หรือกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งจะลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ หรือ สิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น³

² ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2563). *กองทุนรวม (Mutual Fund)*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.set.or.th/set/education/html.do?name=mutualfund&showTitle=F>. [2563, 20 กรกฎาคม].

³ Wealthmagik. (2563). *กองทุนรวมคืออะไร*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.wealthmagik.com/education/WhatIsFund.aspx>. [2563, 20 กรกฎาคม].

สหกรณ์ คือ องค์กร ๆ หนึ่ง ที่เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มกันด้วยความสมัครใจ เพื่อดำเนินงาน ทั้งในด้านความคิด ระบบบริหารจัดการผลผลิต และบุคคลโดยใช้หลักประชาธิปไตย เพื่อสนอง ความต้องการ (อันจำเป็น) ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งสหกรณ์การเกษตร ดำเนินธุรกิจแบบอเนกประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินธุรกิจร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และช่วยเหลือส่วนรวมโดยใช้หลักคุณธรรม จริยธรรมอันดีงามตามพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อให้เกิด ประโยชน์แก่สมาชิกและส่วนรวมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมตามที่กำหนด ไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ ทั้งนี้ สมาชิกจะได้รับประโยชน์ โดยทำให้สมาชิกมีปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้น จากการกู้เงินสหกรณ์ในอัตราดอกเบี้ยต่ำมาประกอบอาชีพ ทำให้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองหรือ มีที่ดินทำกินมากกว่าเดิม ทั้งในรับความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการผลิต ตั้งแต่การใช้พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ การใช้ปุ๋ย การใช้ยางปราบศัตรูพืชการเก็บรักษาผลผลิตอย่างมีคุณภาพ ผลิตผลที่ได้ จึงเป็นไปตามความต้องการของตลาด ส่งผลให้สหกรณ์และบุคคลในครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการอนามัย⁴

กองทุนช่วยเหลือเด็กและครอบครัวในภาวะวิกฤติโควิด COVID-19 ซึ่งกองทุนนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือ เยียวยา กับเด็กและครอบครัว ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ การแพร่ระบาดในครั้งนี้ ทั้งในเรื่องการช่วยเหลือเงินทุนการยังชีพเบื้องต้น ข้าวสารอาหารแห้ง นมสำหรับเด็ก หน้ากากอนามัย ฯลฯ และ การเยียวยาสภาพจิตใจ หลังผ่านวิกฤตการณ์ครั้งนี้ ในพื้นที่การทำงานมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก ทั้ง กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ภาคอีสาน ภาคเหนือ และ 3 จังหวัดภาคใต้ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาหรือโควิด-19 ทั่วโลกและใน ประเทศไทย ที่รัฐบาลต้องออกมาตรการและพรก.ฉุกเฉิน เพื่อเป็นการควบคุมไม่ให้เกิดการระบาด แบบก้าวกระโดด ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของเด็ก ครอบครัว ชุมชนและหลายภาคส่วน รวมถึงในพื้นที่การดำเนินงานของมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก ที่เป็นพื้นที่การดำเนินงานกับ กลุ่มเป้าหมายที่มีความยากลำบากอยู่เดิม ก็ยังได้รับผลกระทบจากสถานการณ์นี้เพิ่มขึ้นอย่างเลียง ไม่ได้ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก(มพด.) เป็นองค์กรที่ดำเนินงานด้านการพัฒนากับเด็กกลุ่มเป้าหมาย ที่มีสภาวะยากลำบากในหลายพื้นที่ จึงได้ออกแบบการสำรวจข้อมูลเด็ก และครอบครัวในสถานการณ์ แพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานให้สามารถ ตอบสนองความต้องการ ให้ความช่วยเหลือและทันสถานการณ์

กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ. 2546

⁴ กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2563). *ประเภทของสหกรณ์*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.cpd.go.th/cpdth2560/index.php/component/k2/item/185>. [2563, 20 กรกฎาคม].

ข้อ 5 ให้จัดตั้งกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจนขึ้นในสำนักงาน ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยรวมเงินทุนหมุนเวียนช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน กองทุนหมุนเวียนเพื่อปลดปล่อยหนี้สินเดิมของเกษตรกรที่ยากจน และกองทุนหมุนเวียนเพื่อช่วยเหลือ เกษตรกรและผู้ยากจนด้านหนี้สินและที่ดินเข้าไว้ด้วยกัน

ข้อ 6 กองทุนมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

(1) ให้กู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน ในกรณีดังต่อไปนี้

(ก) เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินของตนเองและปรับปรุงคุณภาพที่ดิน ทั้งนี้ต้องเป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่คณะกรรมการเห็นว่ามีความจำเป็นเร่งด่วน

(ข) เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพของผู้กู้ยืมให้มีรายได้สูงขึ้น

(ค) เพื่อไถ่หรือไถ่ถอนที่ดินคืนจากการขายฝาก หรือจำนอง เมื่อมีพฤติการณ์ว่า สิทธิหรือกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้นจะหลุดเป็นของเจ้าหนี้หรือบุคคลอื่นในที่สุด

(ง) เพื่อชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงิน ซึ่งผู้กู้ยืมได้นำที่ดินหรือหนังสือแสดงสิทธิ ในที่ดินให้เจ้าหนี้ยึดถือไว้เป็นประกันก่อนหรือขณะทำสัญญากู้ยืมเงิน เมื่อมีพฤติการณ์ว่า สิทธิหรือ กรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้นจะหลุดเป็นของเจ้าหนี้หรือบุคคลอื่นในที่สุด

(จ) เพื่อซื้อคืนที่ดินที่ได้สูญเสียสิทธิหรือกรรมสิทธิ์ไปเนื่องจากการขายฝาก จำนองหรือการกู้ยืมเงิน

(ฉ) เพื่อซื้อที่ดินตามสิทธิแห่งกฎหมายว่าด้วยการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

(2) ให้ความช่วยเหลือเป็นค่าใช้จ่ายแก่เกษตรกรและผู้ยากจนกรณีมีข้อพิพาทเรื่อง กรรมสิทธิ์หรือสิทธิการเช่าที่ดิน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการดำเนินคดี

ข้อ 7 กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

(1) เงิน ทรัพย์สินและหนี้สิน ซึ่งโอนมาตามข้อ 16

(2) เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี

(3) เงินที่รัฐบาลอุดหนุนให้

(4) เงินที่ได้รับจากการชำระหนี้คืนและดอกเบี้ยที่เกิดจากการดำเนินงานของกองทุน

(5) ดอกผลหรือประโยชน์ซึ่งเกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน

(6) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้กองทุน

(7) รายรับอื่น ๆ

จากลักษณะของการจัดตั้งกองทุนที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ความช่วยเหลือกลุ่มบุคคลแต่ละกลุ่ม ซึ่งลักษณะของกองทุนที่จัดตั้งขึ้น ก็เป็นไปตามลักษณะของการให้ความช่วยเหลือ และที่สำคัญทุกกองทุนจะมีเงินทุนเพื่อสนับสนุน

และช่วยเหลือ ตลอดจนลักษณะการช่วยเหลือในรูปแบบอื่น เช่น ประสานงาน ประชาสัมพันธ์ ลงพื้นที่ตรวจสอบ เช่นนี้ หากนำมาพิจารณาเกี่ยวกับกรณีของแพทย์ โดยเฉพาะการจัดตั้งกองทุน คຸ້ມກອງในคดีทางการแพทย์นั้น ในประเด็นนี้ ผู้เขียนเห็นว่า เนื่องด้วยในปัจจุบันคดีทางการแพทย์ ถือเป็นคดีที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในแต่ละช่วงปี ผู้เขียนเห็นว่า หากพิจารณาถึงการทำงานของแพทย์นั้น จะเห็นได้ว่า แพทย์โดยส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติหน้าที่จะทำหน้าที่สุดความสามารถและเป็นไปตาม ศาสตร์สาขาที่ตน ได้ศึกษามา ตลอดจนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ฉะนั้น การทำหน้าที่ของแพทย์ จึงเกิดจากความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่สะสมมา เพื่อใช้ในการรักษาคนไข้ อย่างไรก็ตาม ความผิดพลาดในการรักษาคนไข้มักเกิดขึ้นได้ ทั้งเกิดจากความประมาทหรือกรณีอื่นใด

ในประเด็นนี้ ผู้เขียนเห็นว่าหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องคงไม่ต้องการให้เกิดความเสียหายหรือ สูญเสียแต่อย่างใด แต่เมื่อความเสียหายเกิดขึ้น การเยียวยาย่อมเป็นอีกหนึ่งวิธีที่เป็นการช่วยเหลือ และให้กำลังใจในยามวิกฤตหรือเมื่อความเสียหายเกิดขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากในระหว่างความเสียหาย เกิดขึ้นและเข้าสู่ขั้นตอนของกระบวนการพิจารณา หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องย่อมได้รับความเสียหาย โดยเฉพาะแพทย์ซึ่งตกเป็นฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลย ยังได้รับผลกระทบโดยตรง การหามาตรการ หรือกองทุนมาช่วยเหลือย่อมเป็นอีกหนึ่งวิธีที่ทำให้แพทย์ได้รับกำลังใจและเยียวยาช่วยเหลือ เพราะ หากพิจารณาถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นในคดีทางการแพทย์นั้น จะเห็นได้ว่า ในช่วงเวลาที่เกิดความเสียหายจนกระทั่งถึงกระบวนการตัดสินคดีของศาลเพื่อให้ฝ่ายใดเป็นฝ่ายชนะหรือแพ้คดีนั้น สิ่งหนึ่งที่สำคัญคือ ทั้งสองฝ่ายต่างได้รับความเสียหาย

นอกจากนั้น เนื่องด้วยการกำหนดจำนวนของค่าเสียหายในเชิงลงโทษยังอาจจะถูกกำหนด อยู่ในบทบัญญัติของกฎหมาย โดยอาจจะกำหนดจำนวนค่าเสียหายในเชิงลงโทษเป็นจำนวน หนึ่งเท่า สองเท่า หรือสามเท่าโดยเปรียบเทียบกับค่าสินไหมทดแทน อีกทั้งค่าเสียหายในเชิงลงโทษ ไม่ควรจะถูกกำหนดในคดีที่ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการลงโทษ แต่สำหรับในคดีที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อลงโทษแล้ว หากค่าสินไหมทดแทนที่กำหนดยังไม่เพียงพอสำหรับการลงโทษจำเลยศาลก็สามารถ ที่จะกำหนดจำนวนของค่าเสียหายในเชิงลงโทษเพิ่มขึ้นอีกก็ได้ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะไม่มีการ กำหนดหลักเกณฑ์เป็นสูตรทางคณิตศาสตร์ที่แน่นอนสำหรับที่จะใช้ในการตัดสินกำหนดจำนวน ค่าเสียหายในเชิงลงโทษ ผู้พิพากษา ก็ควรจะต้องพิจารณากำหนดจำนวนของค่าเสียหายในเชิงลงโทษ ในระดับที่ยุติธรรมและเหมาะสมกับความเสียหายที่จำเลยได้ก่อให้เกิดขึ้นแก่โจทก์ ดังนั้น เมื่อการ กำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นค่าเสียหายที่สูงขึ้น การจัดตั้งกองทุนจึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่รองรับ และสนับสนุนประเด็นค่าเสียหายเชิงลงโทษดังกล่าว

ดังนั้น การมีกองทุนคຸ້ມກອງในคดีทางการแพทย์ โดยกำหนดขึ้นมาให้เป็นหน่วยงานที่ ทำหน้าที่คຸ້ມກອງและให้ความช่วยเหลือในคดีทางการแพทย์จึงถือได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง

เพื่อเป็นทุนสำหรับการเยียวยาความเสียหายในเบื้องต้น และเพื่อเป็นการกำหนดรูปแบบของกองทุน ให้เข้าถึงภาระหน้าที่ตรงตามที่กฎหมายกำหนดให้ชัดเจนในการปกป้องคุ้มครองผู้บริโภค